

завершуючи роботу працівників карного розшуку щодо викриття злочинців, можуть виявити раніше невідомі злочини й осіб, які їх вчинили, причини та умови, що сприяють злочинності. В свою чергу оперативні працівники інформують слідчих про негласно отримані фактичні дані щодо протиправних дій підозрюваних чи обвинувачених та інші обставини, що сприяють розслідуванню злочинів. Крім того, працівники карного розшуку за дорученням слідчих здійснюють оперативні та слідчі заходи для збирання доказової інформації, виявлення та затримання осіб, що підозрюються у вчиненні корисливо-насильницьких злочинів, обвинувачених, підсудних які ухиляються від слідства і суду, та інші заходи в інтересах кримінального судочинства.

Одержано 15.11.2019

УДК 343.1

Володимир Михайлович ФЕДЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОЧАТОК ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ОСКАРЖЕННЯ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Чинне кримінальне процесуальне законодавство в імперативному порядку наголошує, що після надходження заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та розпочати розслідування.

Саме з моменту внесення відомостей до ЄРДР і починається досудове розслідування. Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається. (ст. 214). Доречі, вимога саме про попередню правову кваліфікацію міститься і у наказі Генеральної прокуратури України № 139 «Про затвердження Положення про порядок ведення

Єдиного реєстру досудових розслідувань» від 06.04.2016 року, а саме, у п. 2 «Порядок внесення відомостей до Реєстру» [1].

Уповноважені на внесення відомостей до ЄРДР службові особи часто ігнорують вимоги закону про обов'язок невідкладності у всякому разі не пізніше 24 годин внесення відповідних відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань [2, с.45]. У зв'язку з чим, кількість скарг до слідчого судді у порядку ст. 303 КПК щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення має динаміку до збільшення. Підставами невнесення відомостей до ЄРДР є відсутність можливості надати правову кваліфікацію щодо завдання особі тілесних ушкоджень, коли їх тяжкість прямо впливає на кваліфікацію, або по злочинам проти власності, коли від суми завданої майнової шкоди також залежить правова кваліфікація, або коли неможливо одразу розмежувати крадіжка це чи грабіж тощо [3]. Згідно п. 2 «Облік кримінальних правопорушень» вище згаданого наказу Генеральної прокуратури, «Керівник прокуратури, органу досудового розслідування після перевірки внесених до Реєстру відомостей реєструє кримінальне провадження. У Реєстрі автоматично фіксується дата обліку інформації та присвоюється номер кримінального провадження. Факт реєстрації кримінального правопорушення (провадження) настає з моменту підтвердження керівником прокуратури або органу досудового розслідування таких відомостей». Тобто, реєстрації кримінального правопорушення починається не з моменту надходження заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, і не в межах 24 годин, як цього вимагає закон, а в межах, коли керівник прокуратури або органу досудового розслідування підтвердить у Реєстрі відповідною позначкою факт такої реєстрації. Саме з цього моменту, слідчий має всі юридичні підстави і технічні можливості у випадках передбачених законом за вимогою надати витяг з ЄРДР певному учаснику кримінального процесу. Або, з метою проведення процесуальних, слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій взяти витяг з Реєстру досудових розслідувань з відповідним реєстраційним номером та надати слідчому судді чи використати такий витяг як додаток у випадках, коли його наявність прямо передбачена законом.

У порівнянні з 2017 роком, у 2018 році кількість скарг на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань значно виросла. Так, згідно статистичних даних

Верховного Суду України у 2017 році таких скарг до слідчого судді надійшло 55 167 із них задоволено 15 651. Відповідно у 2018 році таких скарг вже надійшло 68 322 із них задоволено 43 513 [4].

А тому дійсно, доступу до правосуддя перешкоджає не активна діяльність сторони обвинувачення зі з'ясування обставин кримінального правопорушення, про яке повідомлено, а, навпаки, бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про його вчинення [5, с. 173].

Висновок. Зазначені окремі проблемні питання оскарження рішень щодо початку досудового розслідування дозволяють констатувати, що наведений перелік недоліків, протиріч та практика його застосування вимагають більш ґрунтовного комплексного дослідження інституту оскарження рішень дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора на стадії досудового розслідування, а також внесення відповідних змін до діючого КПК України з метою надання більших гарантій та можливості реалізації своїх прав кожною особою (заявником), яка звернулась до правоохоронного органу із заявою чи повідомлення про кримінальне правопорушення, з метою поновити свої порушенні права у межах національного законодавства.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : наказ Ген. прокуратури України від 06.04.2016 № 139 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16> (дата звернення: 02.11.2019).

2. Шаренко Л. С. Проблемні питання розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2015. № 5 (14). С. 45.

3. Ухвала слідчого судді у справах № 563/1106/15-к, № 136/146/15-к, № 557/692/15-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 03.11.2019).

4. Судова практика і статистика // Судова влада України : сайт. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/sud_prakt/ (дата звернення: 02.11.2019).

5. Лобойко Л. М. Щодо доцільності оскарження початку досудового розслідування. *Вісник Академії адвокатури України*. 2016. № 13, вип. 2 (36). С. 68–74.

Одержано 12.11.2019